

USNESENÍ

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Františka Švantnera a soudců JUDr. Stanislava Bernarda a JUDr. Ing. Dušana Hrabánka ve věci

žalobce: **Purple Rain s.r.o.**, IČO 05289548
sídlem Varhulíkové 1578/14, 170 00 Praha 7
zastoupen advokátem Mgr. Ing. Martinem Kopeckým
sídlem Plynářenská 671, 280 02 Kolín

proti
žalovanému: **Maestoso Advanced Materials a.s.**, IČO 01893475
sídlem Záhřebská 562/41, 120 00 Praha 2
zastoupený advokátkou Mgr. Pavlou Ježákovou
sídlem Štefánikova 16/29, 150 00 Praha 5

o zápis žalobce do seznamu akcionářů, **o odvolání žalovaného** proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2022, č. j. 74 Cm 18/2021-137

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. června 2022, č. j. 74 Cm 18/2021-137, se ruší a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou doručenou soudu prvního stupně dne 13. 1. 2021 se žalobce domáhal, aby soud uznal žalovaného povinným zapsat žalobce do seznamu svých akcionářů jakožto vlastníka akcií č. A011 až A020, každé o jmenovité hodnotě 1 000 000 Kč. V žalobě uvedl, že jej žalovaný nejprve jako akcionáře z titulu uvedených akcií do seznamu zapsal; následně se však z notářského zápisu o průběhu jednání valné hromady žalovaného dne 9. 12. 2020 dozvěděl, že byl z uvedeného seznamu vymazán.
2. Žalobce tvrdí, že základní kapitál žalovaného je rozdělen na 100 ks akcií se zvláštními právy o jmenovité hodnotě 1 000 000 Kč, označených jako Akcie A, a dále 5 000 ks akcií se zvláštními právy o jmenovité hodnotě 1 000 Kč (akcie B). Oba typy akcií jsou na jméno v listinné podobě. Právo hlasovat na valné hromadě je spojeno jen s akciemi A, s každou z nich je spojen 1 hlas (celkem je tak ve společnosti 100 hlasů). Sporné akcie tak představují 10% podíl na hlasovacích právech. Všechny akcie žalovaného byly původně vlastněny společností Vítkovice - výzkum a vývoj - technické aplikace (dále jen „VTA“). Ta je smlouvou ze dne 25. 3. 2020, ve znění dodatku z 30. 7. 2020, převedla společnosti Kaprona Capital AG se sídlem ve Švýcarsku (dále jen „Kaprona Capital“). Kaprona Capital převedla smlouvou ze 7. 4. 2020 celkem 20 akcií čísel A001 až A020 na společnost CZECH RESEARCH CORPORATION LIMITED se sídlem v Londýně (dále jen „CRC“). Tato společnost obratem smlouvou z 8. 4. 2020 převedla sporných 10 akcií na žalobce. Žalobce zjistil, že dne 9. 12. 2020 se konala valná hromada žalovaného, na kterou nebyl pozván a které se nezúčastnil. Přesto se z notářského zápisu o průběhu valné hromady podává, že přítomni byli všichni akcionáři. Jako akcionáři se valné hromady zúčastnily společnosti Kaprona Invest, a.s., a Kaprona, první nadační a.s., přestože orgány žalovaného ještě 3. 12. 2020 jednaly s žalobcem jako s akcionářem.

3. Žalovaný ve svém vyjádření popřel, že by žalobce byl jeho akcionářem. Podle žalovaného prodala Kaprona Capital společnosti CRC 20 ks akcií žalovaného č. A001 až A020 za kupní cenu 500 000 Kč, přičemž 250 000 Kč bylo uhrazeno v hotovosti před podpisem smlouvy a zbývajících 250 000 Kč mělo být uhrazeno do 10 dnů od podpisu smlouvy (dále jen „druhá splátka kupní ceny“), k čemuž však nedošlo. Za CRC jednal při uzavření smlouvy Ing. Richard Čemus. CRC hned následující den sporných 10 akcií účelově převedla na žalobce, kterého zastupoval Ing. Ondřej Čemus (syn Richarda Čemuse). Obě strany přitom věděly, že CRC nezaplatila druhou splátku kupní ceny a je tedy dán důvod, pro který by Kaprona Capital mohla odstoupit od smlouvy. Obě strany jsou propojeny majetkově i osobně, Čemusovi postupují ve věci koordinovaně, účelově a protiprávně. Žalobce tedy sporně akcie nenabyl v dobré víře. Kaprona Capital také od kupní smlouvy s CRC odstoupila dopisem ze dne 4. 12. 2020, který byl CRC doručen 8. 12. 2020. Následně vrátila CRC první splátku kupní ceny ve výši 250 000 Kč. Kaprona Capital se tak stala opět vlastníkem akcií č. A001 až A020. CRC ani žalobce však Kaproně Capital dodnes akcie č. A001 až 020 nevrátily.
4. Žalobce v replice reagoval tak, že společnosti CRC nebyl dne 8. 12. 2020, ani později, doručen žádný dopis Kaprony Capital s odstoupením od kupní smlouvy. CRC zaplatila Kaproně Capital i druhou splátku kupní ceny, a to ještě při jednání dne 7. 4. 2020, na kterém byla podepsána kupní smlouva. Kupní cena byla na dvě splátky rozdělena jen formálně, z důvodu zákonného omezení hotovostních plateb. Proto také Kaprona Capital společnost CRC o zaplacení druhé splátky po dobu 7 měsíců neupomínala. Nehledě na to, že Kaprona Capital mohla vůči CRC druhou splátku kupní ceny započíst proti pohledávce z jiné transakce. Kaprona Capital odstoupila od smlouvy dva dny poté, co jednatel žalobce odmítl uložit akcie žalovaného do advokátní úschovy, kde měly být uloženy k zajištění povinnosti žalovaného z emitovaných dluhopisů, a to pro nesouhlas s navrhovaným zněním smlouvy. I kdyby k odstoupení od kupní smlouvy skutečně došlo, nebylo by podle žalobce platné, neboť Kaprona Capital neodstoupila od smlouvy bez zbytečného odkladu poté, co nastalo údajné prodlení společnosti CRC s úhradou druhé splátky kupní ceny. Kaprona Capital neposkytla CRC dodatečnou lhůtu ke splnění povinnosti, a to ani mlčky. V reakci na obdržení platby 250 000 Kč dne 11. 12. 2020 s informací pro příjemce, že jde o vrácení zaplacené části neuhrazené kupní ceny akcií, CRC poukázala dne 14. 12. 2020 Kaproně Capital druhou splátku kupní ceny ve výši 250 000 Kč. I kdyby tak byla CRC v prodlení s úhradou druhé splátky kupní ceny, svou povinnost by splnila ještě před uplynutím dodatečné přiměřené lhůty ke splnění. Účiny odstoupení by tedy nenastaly. Žalobce byl také při nabytí sporných akcií od CRC v dobré víře. Kaprona Capital sporné akcie předala CRC a vyznačila na nich převodní rubopisy. V době uzavření kupní smlouvy mezi CRC a žalobcem svědčila CRC nepřetržitá řada rubopisů. Druhá splátka kupní ceny nebyla v době převodu sporných akcií na žalobce ještě splatná a žalobce neměl žádné pochybnosti o tom, že by CRC neměla dostát svým závazkům. V době převodu sporných akcií na žalobce nemohl existovat žádný důvod k odstoupení od kupní smlouvy mezi Kapronou Capital a CRC. Dobrá víra se posuzuje ke dni nabytí vlastnického práva. Ani vědomost o pozdější splatnosti kupní ceny nezakládá nedostatek dobré víry.
5. Žalovaný ještě doplnil, že sporné akcie prohlásilo představenstvo žalovaného za neplatné již 28. 12. 2020 a nově vydané akcie vydalo jinému akcionáři. Žalobce upozornil na skutečnost, že toto tvrzení žalovaný uplatnil až po koncentraci řízení. Rozhodnutí o prohlášení akcií za neplatné přijaly osoby, které se nestaly členy představenstva žalovaného, a postup při a po prohlášení akcií za neplatné byl v rozporu se zákonem.
6. Soud prvního stupně napadeným rozsudkem žalobě vyhověl (výrok I.) a žalovanému uložil zaplatit žalobci náklady řízení (výroky II. až V.).
7. Soud prvního stupně zjistil, že Kaprona Capital převedla CRC 20 akcií žalovaného č. A001 až A020 smlouvou ze dne 7. 4. 2020, přičemž část kupní ceny ve výši 250 000 Kč byla zaplacená před podpisem smlouvy a druhá splátka ve výši 250 000 Kč měla být zaplacená do 10 dnů od podpisu

smlouvy. Následně dne 8. 4. 2020 CRC převedla žalobci 10 akcií žalovaného č. A011 až A020 za shodnou cenu 25 000 Kč za akcií s tím, že kupní cena byla zaplacená před podpisem smlouvy. Sporné akcie byly dne 6. 4. 2020 rubopisovány na Kapronu Capital, dne 7. 4. 2020 na CRC a dne 8. 4. 2020 na žalobce. Dopisem ze dne 4. 12. 2020 odstoupila Kaprona Capital od smlouvy ze 7. 4. 2020 pro nezaplacení doplatku kupní ceny ve výši 250 000 Kč. Dopis byl dne 7. 12. 2020 odeslán do sídla CRC prostřednictvím společnosti DHL Expres (Czech Republic) s.r.o. (dále jen „DHL“). Dne 14. 12. 2020 vložila CRC na účet Kaprony Capital částku 250 000 Kč jako doplatek ceny akcií ze smlouvy ze 7. 4. 2020. Z dalších provedených důkazů soud nečinil žádné závěry.

8. Podle soudu prvního stupně žalobce prokázal vlastnictví sporných akcií, které na něho byly převedeny smlouvou z 8. 4. 2020 a svědčí mu nepřetržitá řada rubopisů. Konstatoval, že Kaprona Capital neodstoupila od smlouvy bez zbytečného odkladu po počátku prodlení, a proto měla postupovat podle § 1978 odst. 1 o. z. a poskytnout CRC přiměřenou dodatečnou lhůtu k plnění. Tuto lhůtu jí poskytla mlčky tím, že od smlouvy odstoupila až po 7 měsících od počátku prodlení. Žalovanému se však nepodařilo prokázat, že by odstoupení bylo CRC doručeno. Prokázal pouze, že dopis byl předán DHL, nikoli však, že by DHL dopis předala osobě, které by bylo možné přičítat jednání CRC. Vedle toho CRC uhradila Kaproně Capital dne 14. 12. 2020 druhou splátku kupní ceny. Ohledně toho, co bylo vložím částky 250 000 Kč na účet Kaprony Capital zaplacené, je třeba vycházet z označení platby dlužníkem. Prohlášení sporných akcií neplatnými pak neznamená bez dalšího zánik akcionářských práv žalobce, neboť je nositelem těchto práv až do doby výměny akcií.
9. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolání, ve kterém upozorňuje na to, že soud prvního stupně neuvedl, jaké listinné důkazy neprovedl a proč. Žalovaný odkázal na judikaturu Nejvyššího soudu, podle které lze od smlouvy odstoupit podle § 1977 o. z. i později, než bez zbytečného odkladu po počátku prodlení, za předpokladu, že v době odstoupení trvá dlužníkově prodlení. V době odstoupení Kaprony Capital od smlouvy však CRC druhou splátku kupní ceny nezaplatila, resp. to žalobce neprokázal. Žalovaný považuje skutkové zjištění soudu prvního stupně, že žalovaný neprokázal doručení odstoupení od smlouvy, za rozporné s provedenými důkazy. Podle žalovaného z provedených důkazů vyplývá i to, že odstoupení od smlouvy DHL doručila. Z odůvodnění napadeného rozsudku nelze vyčíst, jak soud prvního stupně dospěl k opačnému závěru. Žalovaný upozornil na skutečnost, že ve věci stejných účastníků řešil otázku doručení téhož odstoupení od smlouvy také Krajský soud v Ostravě, který v usnesení ze dne 17. 3. 2022, č. j. 28 Cm 359/2020-109, dospěl k závěru, že odstoupení od smlouvy bylo CRC řádně doručeno. Žalobce navíc listiny k uvedenému doručení zaslal soudu prvního stupně až po uplynutí lhůty stanovené účastníkům k doplnění důkazních návrhů. Žalovaný tak neměl čas na tyto důkazy reagovat. Pokud měl soud prvního stupně za to, že žalovaný neprokázal doručení odstoupení od smlouvy, měl jej poučit podle § 118a odst. 3 o. s. ř. Vložení částky 250 000 Kč společností CRC na účet Kaprony Capital dne 14. 12. 2020 nemá právní účinky, neboť k němu došlo až po odstoupení; vedle toho se jedná o první splátku kupní ceny, kterou Kaprona Capital vrátila CRC dne 11. 12. 2020. Žalovaný dále upozorňuje, že sporné akcie byly jeho představenstvem prohlášeny dne 28. 12. 2020 neplatnými a nové akcie byly vydány jinému akcionáři, společnosti Kaprona první nadační, a.s. (dále jen „Kaprona první nadační“). Žaloba měla být zamítnuta také pro její šikanóznost. Žalovaný poté zopakoval svá tvrzení, která již uváděl před soudem prvního stupně. Závěrem namítl, že věc byla původně přidělena k projednání soudkyni JUDr. Lence Macák Dolejšové, avšak ve věci rozhodl jiný soudce, a to Mgr. Tomáš Lehovec. Soudkyně JUDr. Lenka Macák Dolejšová přitom i nadále působí u soudu prvního stupně. Taková změna obsazení soudu je podle žalované nepřijatelná. Žalovaný navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.
10. Žalovaný později doplnil své odvolání o odkaz na usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 10. 2022, č. j. 8 Cmo 116/2022-194, kterým bylo potvrzeno shora citované usnesení Krajského soudu v Ostravě ve věci stejných účastníků. Vrchní soud v Olomouci dospěl k závěru, že žalobce

není akcionářem žalovaného. Žalovaný tedy očekává, že stejně bude rozhodnuto i v projednávané věci.

11. Žalobce ve svém vyjádření poukázal na to, že soud prvního stupně neměl za prokázané, že by CRC uhradila Kaproně celou kupní cenu. K odstoupení od smlouvy uvedl, že v řízení bylo prokázáno, že převzetí zásilky s odstoupením potvrdil na adrese CRC Sonny Loadingbay. Taková osoba však nebyla v žádném poměru ani k CRC, ani k recepci kancelářského objektu, ve kterém kromě CRC sídlí řada dalších společností. Zásilka se tedy nedostala do dispozice CRC. Riziko, že zásilka nebude doručena adresátovi (nedostane se do sféry jeho dispozice), nese odesílatel. Opačný závěr nelze postavit ani na tom, že by se Sonny Loadingbay nacházel v provozovně CRC. CRC totiž na příslušné adrese v Londýně neměla provozovnu, nýbrž sídlo, což nejsou totožné pojmy. Vrchní soud v Olomouci ve svém rozhodnutí oba pojmy ztotožnil a navíc neprovedl důkazy, z nichž vyplývá, že Sonny Loadingbay není znám ani CRC, ani provozovateli kancelářské budovy, v níž CRC sídlí. Žalobce dále rozvinul svou argumentaci ohledně poskytnutí dodatečné lhůty k plnění s tím, že takovou lhůtu nelze poskytnout pouhým vyčkáním na její uplynutí, nýbrž dlužníkovi musí být známo, že je mu lhůta poskytnuta. Kaprona Capital však CRC nijak nesignalizovala, že by neměla druhou splátku kupní ceny za zaplacenou, naopak s CRC vstupovala do dalších smluvních vztahů, ze kterých CRC plnila. Náhlé odstoupení od smlouvy tak bylo pro CRC překvapivé. Pokud tedy Kaprona Capital měla CRC poskytnout dodatečnou lhůtu a neučinila tak, mohly účinky odstoupení nastat až uplynutím dodatečné přiměřené lhůty. V této lhůtě však CRC druhou splátku kupní ceny uhradila, pročež účinky odstoupení nenastaly. Povinnost zaplatit první splátku kupní ceny přitom zanikla splněním již v době uzavření smlouvy ze 7. 4. 2020 a vrácením zaplacené částky se nemohla obnovit.
12. K prohlášení akcií za neplatné pak žalobce podotkl, že v případě takového prohlášení musí společnost (zde žalovaný) s akciemi naložit podle § 539 z. o. k., tedy prodat je buď na regulovaném trhu, nebo ve veřejné dražbě. Do té doby je původní akcionář vlastníkem akcií. Nehledě na to, že žalovaný nevysvětlil, jak se Kaprona první nadační stala jeho akcionářem. I kdyby bylo odstoupení od smlouvy platné, přešlo by vlastnictví akcií zpět na prodávající, tj. na Kapronu Capital. Na kohokoli jiného by je však Kaprona Capital mohla převést jen rubopisem a předáním, což se stát nemohlo, neboť žalobce má sporné akcie stále v držbě. Pokud se Kaprona první nadační účastnila valné hromady žalovaného dne 9. 12. 2020 jako vlastník sporných akcií, jsou rozhodnutí valné hromady z toho důvodu nicotná. Žalovaný rovněž připomněl svou argumentaci, podle které nabytí sporné akcie v dobré víře. K procesním námitkám žalovaného žalobce uvedl, že žalovaný byl řádně poučen o své povinnosti navrhnout důkazy k doručení odstoupení od smlouvy. Důkazy, jímž má být zpochybněna věrohodnost předtím provedených důkazů, lze namítat i po uplynutí koncentrační lhůty. Důvod pro přidělení všech věcí v soudním oddělení JUDr. Lenky Macák Dolejšové jinému soudci byl podle žalovaného legitimní; navíc k němu došlo před prvním jednáním ve věci samé. Žalobce navrhl potvrzení napadeného rozsudku.
13. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací po zjištění, že odvolání bylo podáno včas osobou k tomu oprávněnou, přezkoumal napadené usnesení a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.
14. Odvolací soud se předně zabýval otázkou, zda účastníci nebyli v rozporu s čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod odňati svému zákonnému soudci.
15. Odvolací soud si k tomu vyžádal vyjádření předsedy Městského soudu v Praze. Z vyjádření vyplynulo, že na uvedeném soudu zanikl v prosinci 2021 současně mandát dvou soudkyň, které jako jediné vyřizovaly agendu veřejných rejstříků. Tato agenda spočívá v evidenci více než dvou milionů subjektů. Příslušný soudce metodicky vede 51 vyšších soudních úředníků, rozhoduje o námitkách proti jejich rozhodnutím, sám rozhoduje ve složitých rejstříkových věcech atd. Soudce zařazený na tuto agendu nemůže současně vykonávat jinou rozhodovací činnost, např. ve sporném řízení. Vzhledem ke specifikům této agendy považovalo vedení soudu prvního stupně za vyloučené obsadit uvolněnou pozici soudcem, který by byl dočasně přidělen z obvodního soudu, neboť by se

s novou agendou musel teprve seznámit. Zvolen byl tedy přechod některého ze soudců specializovaných na agendu korporací. Každý z těchto soudců však v uvedené době řešil kolem 250 nevyřízených věcí a bylo tedy vyloučeno, aby vedle dokončení těchto věcí ještě vyřizoval agendu veřejných rejstříků. Ze soudců vyřizujících agendu korporací byla vybrána právě JUDr. Macák Dolejšová, a to pro její předchozí zkušenost s uvedenou agendou a přílehavé manažerské předpoklady. Její nevyřízené věci byly převedeny novému soudci Mgr. Tomáši Lehovcovi, který byl k Městskému soudu v Praze nejprve dočasně, později trvale přeložen, s tím, že pro něj bylo zřízeno nové soudní oddělení a současně mu byl po dobu prvních tří měsíců roku 2022 zastaven nápad nových věcí, aby se mohl s převzatou agendou seznámit.

16. Uvedený článek 38 odst. 1 Listiny provádí § 42 odst. 4 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích: *Rozvrhem práce pro příští kalendářní rok nebo změnou rozvrhu práce nesmí být dotčeno rozdělení věcí a, pokud je to možné, ani zařazení soudců a přísedících do jednotlivých soudních oddělení, provedené před jejich účinností. To neplatí, nebyl-li ve věci učiněn žádný úkon nebo došlo-li ke zřízení nového soudního oddělení nebo jeho zrušení.*
17. Situaci obdobnou projednávané věci řešil Ústavní soud v nálezu ze dne 15. 5. 2020, sp. zn. I. ÚS 3693/19. Dospěl k závěru, že úkonem soudu ve smyslu posledně citovaného ustanovení se rozumí úkon směřující k vyřízení věci. Není jím úkon, který směřuje pouze k případě jednání. Právo na zákonného soudce chrání účastníky řízení před libovolným nebo účelovým obsazením soudu ad hoc, proto musí být pravidla přidělování jednotlivých věcí soudcům stanovena v rozvrhu práce, musí být transparentní, obecná a obsahovat záruky proti zneužití.
18. V projednávané věci JUDr. Lenka Macák Dolejšová činila pouze úkony směřující k přípravě jednání (vyzvala žalovaného k vyjádření k žalobě, přerušila řízení do skončení řízení v související věci), přičemž první jednání ve věci samé již řídil nový soudce Mgr. Tomáš Lehovec. Změna rozhodujícího soudce se týkala všech věcí přidělených předtím JUDr. Macák Dolejšové a účastníkům byla dána najevo v rozvrhu práce platném od 1. 1. 2022. Nejednalo se tedy o účelovou, libovolnou ani netransparentní změnu rozhodujícího soudce. Byť si odvolací soud dokáže představit i jiná řešení personální situace, která u soudu prvního stupně k uvedenému datu nastala, nemá za to, že by citovanou změnou rozvrhu práce byl účastníkům odebrán zákonný soudce v rozporu s čl. 38 odst. 2 Listiny.
19. Odvolací důvod spočívající v nesprávném obsazení soudu prvního stupně (§ 205 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.) tak v projednávané věci dán není. Napadený rozsudek však přesto neobstojí.
20. Podle § 157 odst. 2 o. s. ř., *není-li dále stanoveno jinak, soud v odůvodnění rozsudku uvede, čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé. Odůvodnění uvedené v písemném vyhotovení rozsudku musí být v souladu s vyhlášeným odůvodněním.*
21. Podle § 13 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. (dále jen „o. z.“), *každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích; byl-li právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochrany, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu této odchylky.*
22. Odvolací soud musí souhlasit s námitkami žalovaného, že soud prvního stupně se uvedenými zásadami neřídil. Zejména soud prvního stupně
 - a. zcela pominul argumentaci žalobce, že CRC zaplatila druhou splátku kupní ceny již při uzavření smlouvy o převodu akcií dne 7. 4. 2020. Přitom soud prvního stupně si těchto tvrzení zjevně v průběhu řízení vědom byl, neboť u jednání dne 4. 5. 2022 žalobce poučil o potřebě doplnění jeho důkazních návrhů. Vyhodnocení těchto důkazních návrhů, resp.

vysvětlení, proč je soud prvního stupně považoval za nedostatečné, však v napadeném rozsudku zcela chybí,

- b. nevysvětlil, proč podle něj nelze uzavřít, že DHL doručila odstoupení od smlouvy ze dne 4. 12. 2020 společnosti CRC, resp. osobě, jež byla oprávněna za CRC přebírat písemnosti. Soud prvního stupně přitom k uvedené skutečnosti podle obsahu protokolů z jednání provedl obsáhlé listinné dokazování, mj. i potvrzením DHL o tom, že dopis s odstoupením od smlouvy doručila do sídla CRC v Londýně a předala osobě jménem Sonny Loadingbay. Vyhodnocení obsahu této listiny v souvislosti s obsahem ostatních důkazů však opět v rozsudku chybí. Nehledě k tomu, že soudu prvního stupně bylo známo, že Krajský soud v Ostravě dospěl ve věci u něj vedené pod sp. zn. 28 Cm 359/2020 na základě podobných důkazů k závěru opačnému, tj. že odstoupení od smlouvy CRC doručeno bylo. Soud prvního stupně dokonce provedl důkaz kopíí uvedeného spisu. Přesto nevysvětlil, proč se jeho skutkový závěr od závěru uvedeného soudu odlišuje.
23. Odvolací soud k tomu doplňuje, že spornou skutečnost lze dokázat nejen přímými důkazy (např. doručení podepsanou doručenkou, úhradu dluhu kvitancí), nýbrž i důkazy nepřímými, jestliže na základě jejich hodnocení lze bez rozumných pochybností nabýt jistoty (přesvědčení) o tom, že se sporná skutečnost stala (v podrobnostech viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2682/2013, uveřejněný pod R 93/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Navrhovali-li proto účastníci k prokázání sporných tvrzení nepřímé důkazy, bylo povinností soudu prvního stupně tyto důkazy v potřebném rozsahu provést a řádně je vyhodnotit.
 24. Shora uvedené otázky jsou stěžejní pro posouzení projednávané věci. Jestliže CRC skutečně zaplatila celou kupní cenu akcií podle smlouvy ze 7. 4. 2020, nebylo by odstoupení od smlouvy ze strany prodávající Kaprony Capital oprávněné a nárok žalobce by naopak oprávněný byl. Pokud však CRC druhou splátku kupní ceny nezaplatila, je třeba posoudit odstoupení od smlouvy.
 25. Podle § 1977 o. z., *poruš-li strana prodlením svou smluvní povinnost podstatným způsobem, může druhá strana od smlouvy odstoupit, pokud to prodlávajícímu oznámí bez zbytečného odkladu poté, co se o prodlení dozvěděl*. Podle § 1978 odst. 1 o. z., *zakládá-li prodlení jedné ze smluvních stran nepodstatné porušení její smluvní povinnosti, může druhá strana od smlouvy odstoupit poté, co prodlávající strana svoji povinnost nesplní ani v dodatečně přiměřené lhůtě, kterou jí druhá strana poskytla výslovně nebo mlčky*. Podle § 1979 o. z., *poskytl-li věřitel dlužníku nepřiměřeně krátkou dodatečnou lhůtu k plnění a odstoupí-li od smlouvy po jejím uplynutí, nastávají účinky odstoupení teprve po marném uplynutí doby, která měla být dlužníku poskytnuta jako přiměřená. To platí i tehdy, odstoupil-li věřitel od smlouvy, aniž byl dlužníkovi dodatečnou lhůtu k plnění poskytl*.
 26. V projednávané věci je nesporné, že Kaprona Capital neodstoupila od smlouvy bez zbytečného odkladu po splatnosti druhé splátky kupní ceny. Soud prvního stupně nevysvětlil, proč prodlení CRC s úhradou druhé splátky kupní ceny nepovažoval za podstatné. Kritéria pro „podstatnost“ porušení smluvní povinnosti občanský zákoník stanoví v § 2002 odst. 1 druhé větě a z napadeného rozsudku se nepodává, jak soud prvního stupně tato kritéria aplikoval na projednávanou věc. Tuto vadu napadeného rozsudku však - na rozdíl od vad shora uvedených - nepovažuje odvolací soud za podstatnou. Judikatura totiž (v účastníky správně citovaném rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2022, sp. zn. 33 Cdo 456/2021) dovodila, že „*v případě trvajícího prodlení dlužníka je však skutečnost, zda věřitel od smlouvy odstoupil ve lhůtě bez zbytečného odkladu poté, co se o prodlení dozvěděl (§ 1977 o. z.), bez právního významu, neboť i odstoupení od smlouvy po marném uplynutí uvedené lhůty - při trvajícímu prodlení dlužníka - vyvolalo právní následky předvídané ustanovením § 2004 odst. 1 o. z. Jinak řečeno - prokázal-li věřitel, že od smlouvy z důvodu porušení povinnosti dlužníkem odstoupil, je na dlužníkovi, aby prokázal, že závazek splnil včas (neboť jedině tehdy může mít dodržení uvedené lhůty právní význam), nebo že důvod pro odstoupení neexistoval*“.
 27. Při výkladu pojmu „poskytnutí lhůty mlčky“ se pak objevily dvě možnosti výkladu, které shrnuje J. Šilhán in Hulmák a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část. Komentář. Praha:

C. H. Beck 2014, k § 1978 marg. č. 10-17. První možností je, že součástí poskytnutí lhůty musí být i oznámení její délky, protože poskytnutím lhůty mlčky je třeba rozumět konkludentní jednání, např. v reakci na žádost dlužníka o další lhůtu k plnění. Druhým možným výkladem pak je, že lhůta je mlčky poskytnuta i tak, že věřitel pouze vyčká po přiměřenou dodatečnou dobu, zda věřitel ještě dluh splní, aniž by o tom věřitele informoval. K tomuto výkladu se přiklonila již prvorepubliková judikatura (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 26. 4. 1921, sp. zn. Rv II 14/21, Vážný č. 1032) a přiklání se k němu - i s ohledem na shora citovaný judikát - také odvolací soud. Z uvedeného pak plyne, že vyčkala-li Kaprona Invest déle než 7 měsíců od splatnosti druhé splátky kupní ceny, poskytla už tím CRC dostatečnou přiměřenou lhůtu k plnění. Ustanovení § 1979 druhé věty o. z. se tedy na projednávanou věc neuplatní a skutečnost, že CRC po odstoupení od smlouvy zaplatila, není rozhodná, neboť v té době by již závazek odstoupením zanikl.

28. Ať už tedy bylo prodlení s úhradou druhé splátky kupní ceny podstatným porušením smlouvy, či nikoli, vyvolalo by odstoupení od smlouvy účinek v podobě zániku závazku. Pro projednávanou věc je tedy podstatné, zda CRC zaplatila druhou splátku kupní ceny předtím, než se do sféry její dispozice (§ 570 o. z.) dostalo odstoupení od smlouvy ze dne 4. 12. 2020.
29. K tomu nutno doplnit, že i kdyby od smlouvy bylo platně odstoupeno, neznamená to ještě, že žalobce není vlastníkem sporných akcií. Platí totiž § 2005 odst. 1 věta druhá o. z., podle které odstoupením od smlouvy nejsou dotčena práva třetích stran nabytá v dobré víře. Nehledě na to, že vlastnické právo k akcii na jméno, která je cenným papírem na řad, se převádí rubopisem a smlouvou k okamžiku jeho předání. Ustanovení § 1103 odst. 2 o. z. ohledně náležitostí a účinků rubopisu odkazuje na čl. I § 16 zákona č. 191/1950 Sb., směnečného a šekového, podle jehož odstavce 2 platí: *Pozbude-li někdo směnky jakýmkoliv způsobem, není novým majitelem, který prokáže své právo způsobem uvedeným v odstavci 1* [tj. nepřetržitou řadou rubopisů], *povinen směnku vydat, ledaže jí nabyt ve zlé víře anebo se při nabytí směnky provinil hrubou nedbalostí*. Z uvedeného tedy plyne, že drží-li žalobce akcie žalovaného s nepřetržitou řadou rubopisů, lze jeho vlastnické právo k nim zpochybnit jen prokázáním zlé víry, popř. hrubé nedbalosti při jejich nabytí.
30. V projednávané věci musí odvolací soud souhlasit se žalobcem, že jeho zlá víra neplyne z pouhého vědomí skutečnosti, že v době, kdy sporné akcie nebyl, ještě nebyla zaplacená druhá splátka kupní ceny. Tato splátka tehdy ještě nebyla splatná, a tedy Kaprona Invest ještě neměla důvod od smlouvy s CRC odstoupit. Ostatně postup, kdy prostředník B nabude věc od prodávajícího A s tím, že kupní cenu zaplatí poté, co mu zaplatí jeho zákazník C, jemuž věc obratem dál prodá, je v hospodářské praxi běžný a není v rozporu s právem. Žalovaný by musel prokázat, že žalobce nabyt sporné akcie s vědomím, že CRC Kaproně Capital nezaplatí, resp. zaplatit nehodlá.
31. Závěrem odvolací soud souhlasí s žalobcem také v tom, že představenstvo akciové společnosti může prohlásit akcie za neplatné jen v případech zákonem stanovených (viz § 537 a násl. zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění k 28. 12. 2020, kdy měly být akcie údajně za neplatné prohlášeny - dále jen „z. o. k.“). Za neplatné tedy představenstvo může prohlásit jen ty akcie, které mají být z důvodů stanovených zákonem či stanovami staženy z oběhu a případně vyměněny za nové, a které akcionáři přes výzvu společnosti nepředložili. Institut prohlášení akcií za neplatné rozhodně neslouží k řešení sporu o vlastnictví akcií. Nejvyšší soud v usnesení z 31. 1. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3601/2018, už v poměrech zákona o obchodních korporacích dovodil, že „nadále tak platí, že v důsledku prohlášení akcií za neplatné dochází k tomu, že podíl dotčeného akcionáře (jeho účast a z ní plynoucí práva a povinnosti) není po určitou dobu představován cennými papíry (akciemi) a po vydání nových akcií (nahrazujících akcie prohlášené za neplatné) dochází k jeho vtělení do těchto nových akcií. Dotčený akcionář zůstává i nadále akcionářem (společníkem) a nové akcie (vydané společností místo akcií prohlášených za neplatné) jsou jeho majetkem. Právě proto ustanovení § 539 odst. 1 z. o. k. určuje, že společnost nové akcie prodává „na účet“ tohoto akcionáře (pro něhož se v § 538 z. o. k. zavádí legislativní zkratka „dotčená osoba“). Je-li akcionář, jehož akcie byly prohlášeny za neplatné, i nadále akcionářem společnosti a vlastníkem nových akcií

vydaných za neplatné akcie, zůstává mu zachováno (vedle práva na vydání výtěšku zpeněžení nových akcií, dojde-li k jejich prodeji v souladu s § 539 z. o. k.) i právo na vydání nových akcií.“

32. Z uvedeného tak plyne, že samotné prohlášení akcií za neplatné nemá za následek, že by žalobci zaniklo jeho postavení akcionáře. Už vůbec pak představenstvo není oprávněno akcie vydané náhradou ze akcie prohlášené za neplatné vydat jiné osobě než tomu, kdo držel původní akcie, byť by bylo přesvědčeno, že taková osoba byla vlastníkem původních akcií. Představenstvo ani žádný jiný orgán společnosti není oprávněno rozhodovat o tom, kdo je vlastníkem akcií; případné rozhodnutí o takové otázce by bylo podle § 45 odst. 1 z. o. k. ve spojení s § 245 o. z. nicotné. Údajné (dokazování k této otázce soud prvního stupně zatím neprováděl) prohlášení sporných akcií za neplatné tedy neznamená, že by žalobě nemohlo být vyhověno.
33. Odvolací soud proto napadené usnesení podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. zrušil a podle § 221 odst. 1 písm. b) o. s. ř. mu věc vrátil k dalšímu řízení.
34. V dalším řízení soud prvního stupně především řádně vyhodnotí důkazy navržené žalobcem k úhradě druhé splátky kupní ceny. Dospěje-li k závěru, že druhá splátka kupní ceny byla uhrazena, je žaloba důvodná, v opačném případě se bude soud prvního stupně zabývat otázkou, zda se odstoupení od smlouvy ze dne 4. 12. 2020 dostalo do sféry dispozice CRC dříve, než CRC dne 14. 12. 2020 zaplatila druhou splátku kupní ceny. Provedené důkazy řádně vyhodnotí a pokud dospěje k jinému závěru, než Krajský soud v Ostravě a Vrchní soud v Olomouci, vysvětlí důvod odchylky. V případě závěru o včasném doručení odstoupení se bude zabývat otázkou, zda i přesto žalobce sporné akcie nenabyl v dobré víře.
35. Právní názor vyslovený v tomto usnesení je pro soud prvního stupně závazný (§ 226 odst. 1 o. s. ř.). O nákladech řízení rozhodne soud prvního stupně v konečném rozhodnutí ve věci (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 21. srpna 2023

JUDr. František Švantner v.r.
předseda senátu